

УДК 330.341.1

*Яремчук Д. П.,
jaremchuk.dianka@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2992-144X,
магістрантка, Львівський торговельно-економічний університет, м. Львів*

*Ковтун О. І.,
okovtunsr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2380-520X,
к.е.н., проф., професор кафедри економіки, Львівський торговельно-економічний університет,
м. Львів*

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ЯК ЕЛЕМЕНТА ДЕРЖАВНОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ

***Анотація.** У статті виділено важливість ідентифікації теоретичних та методичних положень стратегії розвитку національної економіки. Проведено аналіз низки наукових досліджень стосовно змістовної сутності понять “стратегія” та “розвиток”. Відмічено, що поняття «стратегія» широко використовується у економічній, інституційній, політичній, військовій сферах. Поняття “розвиток” охарактеризовано в контексті філософського, соціально-економічного, стратегічного, факторного, адаптивного підходів. Отримані результати послугували визначенню змістовно-теоретичних характеристик стратегії розвитку національної економіки. Зроблено висновки, що стратегія розвитку національної економіки здебільшого розглядається як основний напрям і шлях досягнення цілей, спосіб взаємодії, інструмент функціонування та розширення, процедура розвитку, багаточільовий характер функціонування, основа здатності, засіб інтеграції, умова для змін, елемент стратегічного управління, фактор стабілізації, передумова розвитку економіки країни. Наголошено, що метою стратегії розвитку національної економіки слід вважати реалізацію заходів, що можуть бути різноманітними, проте їх поєднує націленість на активізацію найважливіших факторів економічного зростання. Виділено мету державної економічної політики як постійну дію держави задля виходу національної економіки з системної кризи з подальшою стабілізацією суспільної ситуації, забезпечення інвестиційного зростання і сприятливих умов господарювання, реалізації більш ефективної моделі проектування інноваційної діяльності, забезпечення національної економічної безпеки, стабільності, соціальної збалансованості. До параметрів досягнення мети стратегії економічного розвитку та державної економічної політики віднесено забезпечення економічного суверенітету, зміцнення економічної безпеки, зростання міжнародної конкурентоспроможності, підвищення стабільності фінансової системи, зниження імпортозалежності економіки, покращення інвестиційної привабливості країни, підвищення інноваційно-технологічного рівня національної економіки, забезпечення її інфраструктурного розвитку.*

Ключові слова: стратегія, розвиток, національна економіка, економічна політика.

*Yaremchuk D. P.,
jaremchuk.dianka@gmail.com, ORCID ID: 0000-0002-2992-144X,
Master’s degree student, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

*Kovtun O. I.,
okovtunsr@gmail.com, ORCID ID: 0000-0003-2380-520X,
Ph.D., Professor, Professor of the Department of Economics, Lviv University of Trade and Economics, Lviv*

THEORETICAL AND METHODOLOGICAL BASIS OF THE FORMATION OF THE STRATEGY FOR THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY AS AN ELEMENT OF THE STATE ECONOMIC POLICY

***Abstract.** The article highlights the importance of identifying the theoretical and methodological provisions of the strategy for the development of the state economy. A number of scientific studies have been analyzed on the meaning of the “strategy” and “development”. It is noted that the concept of “strategy” is widely used in the economic, institutional, political, military spheres. The concept of “development” is described in the context of philosophical, socio-economic, strategic, factor, adaptive approaches. The results were used to determine the theoretical and substantive characteristics of the strategy of the state economy development. It is concluded that the strategy of development of the*

state economy is mainly considered as the main direction and way of achievement of goals, the way of interaction, the instrument of functioning and expansion, the procedure of development, the multidimensional character of functioning, the basis of ability, the means of integration, a condition for change, an element of strategic management, a factor of stabilization, a prerequisite for the development of the state economy. It was stressed that the strategy of development of the state economy should consider implementation of measures that can be different, but they are combined with the aim of intensification of the most important factors of economic growth. The goal of state economic policy as a constant action of the state for the economic recovery from the systemic crisis with further stabilization of the social situation, provision of investment growth and favorable economic conditions, realization of more effective model of innovation activity design, ensuring national security, stability, social balance. The parameters of achievement of the goal of development strategy and state policy are provided by ensuring economic sovereignty, strengthening economic security, increasing international competitiveness, increasing stability of the financial system, reducing the import dependence of the economy, improving the investment attractiveness of the state, increasing the innovation and technological level of the economy, ensuring infrastructure development.

Key words: strategy, development, national economy, economic policy.

JEL Classification: O10, O11, O20

DOI: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-70-08>

Постановка проблеми. Економіка країни (національна економіка – НЕ) розвивається відповідно до визначених попередніх завдань та пріоритетів, що розробляються на основі наявного конкурентного потенціалу та рівня ефективності його використання. Всі процеси стратегічного планування повинні відповідати методичним засадам стратегічного управління та загальноприйнятим національним цінностям. Щодо першого, потребується дослідження теоретичних характеристик сутності стратегії, її особливостей при визначенні напрямів розвитку національної економіки, а щодо іншого, – розуміння системи державної економічної політики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У дослідженнях із питань стратегії розвитку економіки країни (національної економіки) використовуються терміни “стратегія” та “розвиток”. Звернемо основну увагу на теоретично-методичну сутність та характеристики стратегії. Так, поняття “стратегія” є мультидисциплінарним, яке широко використовується у різних галузях науки, та отримало широке застосування у таких напрямках: 1) військовій політиці (від грецької “strategos” – “мистецтво генерала”). Відповідно до теорії китайського воєнного діяча та філософа VI ст. до н.е. Сунь-Цзи “метою всієї фундаментальної стратегії має стати створення умов для того, щоб населення процвітало і було задоволеним, а його бажання підкорятися правителю не могло бути навіть поставлено під сумнів” [1, с. 8]; 2) політичній сфері. Визначення поняття “стратегія” стосується проектування політичних дій та оволодіння ключовими чинниками політичної ситуації з метою досягнення панування в якійсь сфері інтересів; 3) системі державного (інституційного) управління. Науковці визначають роль стратегії у діяльності органів влади як своєрідної наукоємної технології конструювання організаційної структури, здатної забезпечити саморозвиток, високу мобільність та гнучкість системи, яка б самостійно усувала проблеми, які виникають у процесі державного регулювання

економіки. Поняття “стратегія” охоплює всі сфери діяльності економічного суб’єкта та має за мету досягнення економічної ефективності від цієї діяльності в майбутньому [2, с. 11-15].

Існує значна кількість наукових напрямів та тверджень, що визначають сутність поняття “стратегія” в економічному контексті. Зокрема, стратегію як план розглядали такі вчені, як Г. Мінцберг, М. Мескон, А. Томпсон, А. Стрікланд. За їхніми визначеннями стратегія є детальним всебічним комплексним планом, призначеним для того, щоб забезпечити здійснення місії об’єкта та досягнення її цілей. З іншої сторони стратегію вивчали у довгостроковій перспективі. Зокрема, С. Мочерний розумів стратегію як довгостроковий курс економічної політики, який передбачає вирішення великомасштабних економічних і соціальних завдань [3, с. 88].

Трактування поняття “стратегія”, з урахуванням умов внутрішнього та зовнішнього середовища функціонування суб’єкта економічних відносин, запропонували такі вчені, як Я. Жаліло, М. Лепа, О. Тридід, О. Трухан. Так, Я. Жаліло трактує стратегію як цілісну систему дій суб’єкта, спрямованих на реалізацію мети, завдань та пріоритетів його економічного відтворення з урахуванням комплексу впливів ендогенних та екзогенних чинників, що розраховані на тривалий період часу [4, с. 16]. Натомість М. Лепа відзначає: стратегія – це план управління, що спрямований на зміцнення позицій, задоволення інтересів суб’єктів ринку та досягнення поставленої мети [5, с. 8]. О. Тридід зазначає, що стратегія – це спосіб реалізації мети, яка визначає поведінку в просторі параметрів і вирішує протиріччя, що породжуються взаємодією з ринковим середовищем, а також взаємодією внутрішніх компонентів економіки, які знаходяться на різних стадіях свого життєвого циклу [6, с. 80]. Водночас О. Трухан надає розширене поняття стратегії як абстрактно-цільової і ціннісно-орієнтованої концепції довгострокового розвитку, яка відображає когнітивну індикативну модель адаптивної

поведінки економіки у нестабільному і мінливому конкурентному середовищі, що реалізується на основі планового процесу управління інституційними змінами шляхом забезпечення гнучкої відповідності внутрішніх ресурсів і компетенцій та її зовнішнього середовища [7, с. 240].

Щодо поняття “розвиток”, відмітимо підходи і характеристики, за якими прийнято розглядати його сутність та взаємозв’язки із системою стратегічного управління [8, с. 75]: 1) філософський – зображає безповоротну, спрямовану, закономірну зміну матеріальних та ідеальних об’єктів. У результаті розвитку виникає новий якісний стан об’єкта, який являє собою зміну його складу або структури; 2) соціально-економічний – залежить від синхронізації дій, процесів керуючої та керованої систем та стадій життєвого циклу; 3) стратегічний – залежить від досягнення поставленої мети та цілей; 4) факторний – зумовлений впливом факторів внутрішнього та зовнішнього середовища; 5) адаптивний – зумовлений накопиченням стратегічних здібностей з метою використання адаптаційних механізмів. Водночас за універсальним підходом розвиток економіки держави визначається як еволюція, спрямована зміна, у процесі якої розвиваються внутрішні її можливості. При цьому розвиток відбувається в часі у послідовності стадій як перехід від одного стану до іншого.

Під розвитком економіки країни (національної економіки) залежно від трансформації системи, зумовленої суперечностями, О. Раєвцева розуміє процес формування нової дисипативної структури, вираженої в якісній зміні складу, структури і способу (моделей) функціонування системи, який виявляється у кризовій формі і спрямований на досягнення зміни глобальних цілей [9, с. 108].

З погляду Л. Лігоненко розвиток економіки країни завжди передбачає суттєві та постійні перебудови та зміни в діяльності економічних суб’єктів, перехід кількісних змін у якісні, зміну потенціалу держави, її інфраструктури та загальних засад функціонування. Розвиток національної економіки

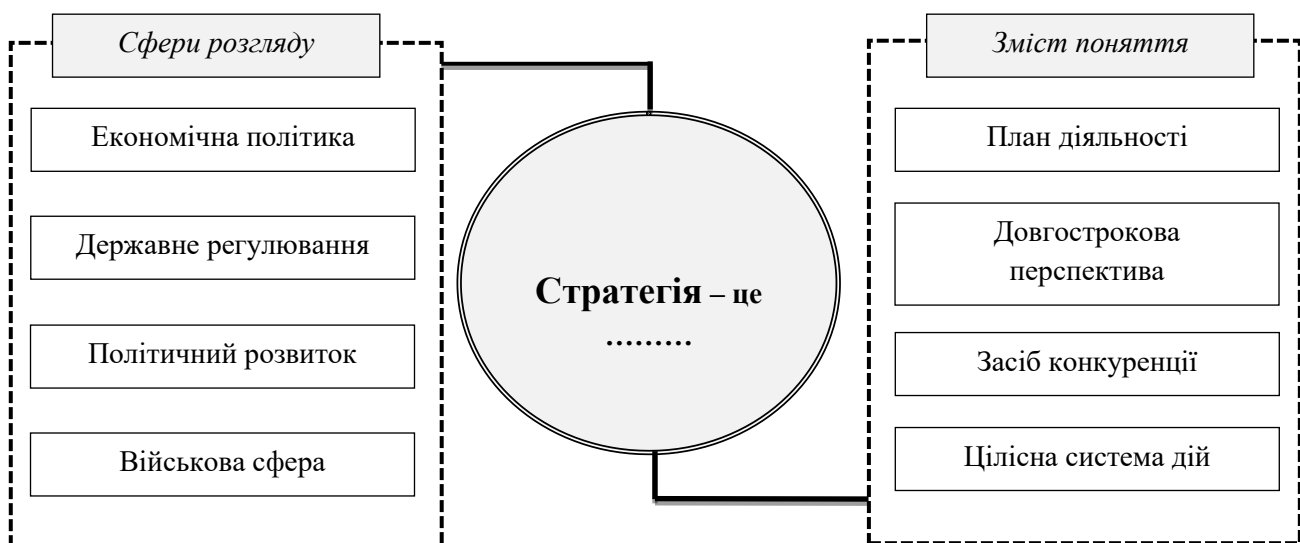
є процесом дискретним, що відбувається в умовах відсутності чітких норм діяльності та контролю за їх виконанням, пов’язаний з реалізацією продуктивного потенціалу населення та орієнтований на досягнення довгострокових інтересів його учасників [10, с. 58]. Такий підхід не викликає заперечень, але в ньому розглянуті тільки кількісні та якісні зміни, проте не йдеться про структурні перебудови.

Постановка завдання. Метою статті є визначення теоретико-методичних положень та змістовних характеристик стратегії розвитку економіки країни (національної економіки) в системі державної економічної політики, у контексті яких можливо узагальнити концепцію формування та удосконалення стратегічного управління на макроекономічному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Відповідно до аналізу останніх досліджень і публікацій змістова характеристика поняття “стратегія” стосується окремих сфер розгляду та певних сутнісних особливостей (рис. 1).

Загалом поняття “розвиток” і “стратегія” тісно пов’язані між собою і результатом цього є розроблення та реалізації стратегії розвитку, зокрема економіки країни (рис. 2). При цьому для розвитку національної економіки необхідним є формування чіткого плану дій та їх реалізація. Однозначно, що сформована та реалізована стратегія забезпечує розвиток національної економіки.

Країни, що мають чітке бачення своєї майбутньої позиції на світовому ринку та окреслені пріоритетні напрями діяльності, спрямовані на досягнення поставлених стратегічних цілей та укріплення цієї конкурентної позиції, досягають високої ефективності, а відсутність чітких стратегічних орієнтирів приводить до невикористання наявного конкурентного потенціалу та стоїть на заваді їх прогресивного розвитку.

Рис. 1. Зміст та сфери розгляду поняття “стратегія”

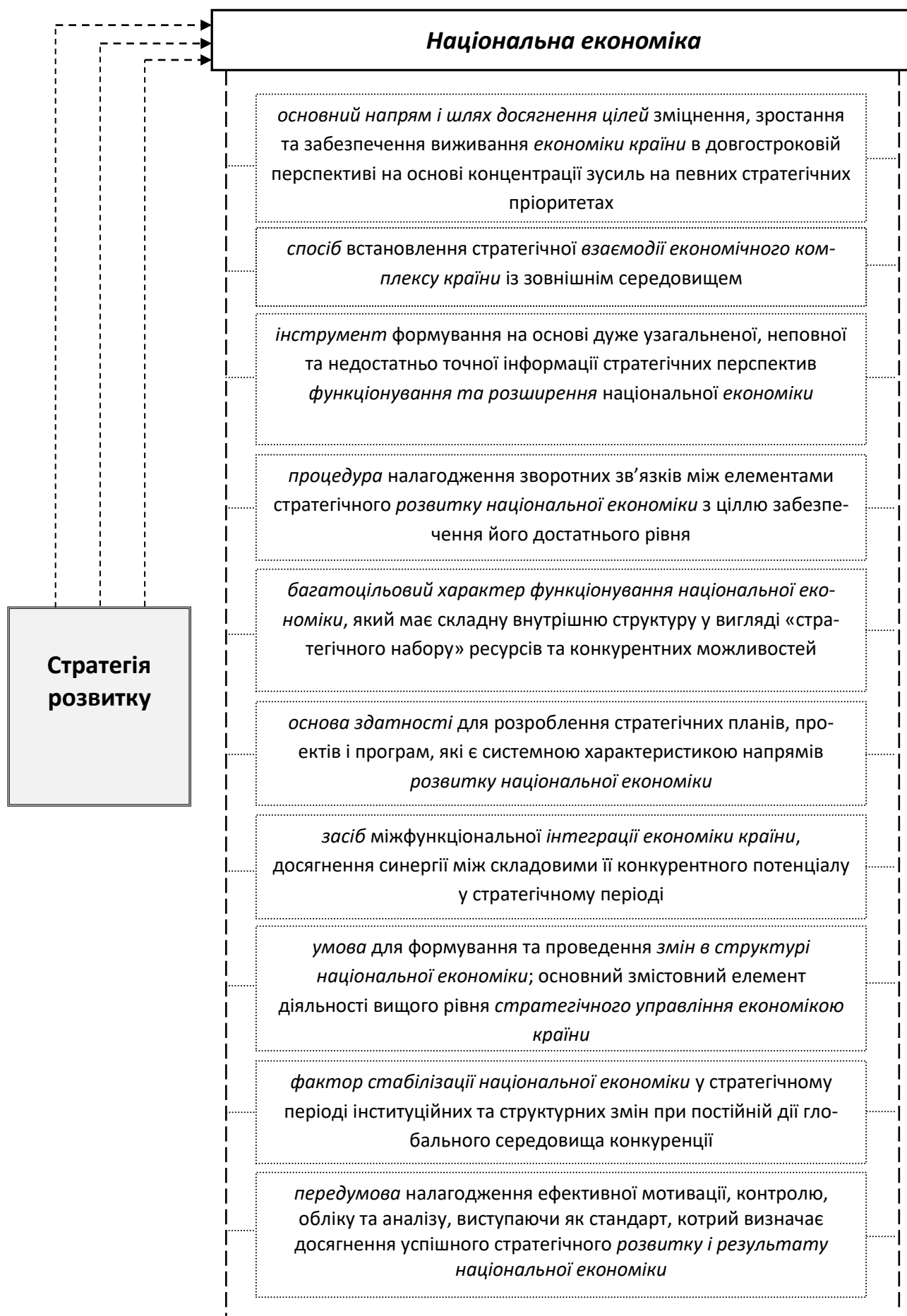

Рис. 2. Сутнісні характеристики поняття “стратегія розвитку економіки країни”

Отже, здійснивши аналіз наукових поглядів, можна запропонувати власне визначення поняття “стратегія економічного розвитку країни”, а саме: довгостроковий план, що складається з системи послідовних дій та запроваджується для досягнення стратегічної мети, яка відповідає пріоритетам національної економіки та є основою для її ефективного функціонування та розвитку. Тут необхідно чітко розуміти, що розвиток є результатом реалізації стратегії, і одночасно стратегія є інструментом забезпечення розвитку саме національної економіки.

Більше того, стратегія повинна відображати особливості національної економіки, тобто містити елементи місії, повинна бути спрямована на усунення невизначеності та зниження ризику, а, отже, розробка та реалізація стратегії повинна забезпечувати розвиток, зокрема економіки країни.

Відмітимо важливість взаємозв'язків стратегії розвитку національної економіки та державної економічної політики. Так, державна економічна політика полягає у встановленні та забезпеченні державою спільних правил та їх своєчасному корегуванні, залежно від умов та факторів, які виникають.

Зміст державної економічної політики неоднозначно трактується у науковій літературі, як і підходи до формування її концепції. Так, В. Воротін вважає, що державна економічна політика – це організаційний і регулюючий вплив держави на економічну діяльність суб'єктів ринку з метою її впорядкування та підвищення результативності [11, с. 25].

Натомість Д. Стеченко державну економічну політику розглядає як створення такої господарської системи, яка б орієнтувалась на вибір найефективніших варіантів використання наявних факторів виробництва та забезпечення сприятливих соціально-економічних умов життєдіяльності [12, с. 5-6].

Значна частина науковців (М. Штань, О. Іляш, Р. Коліщенко, А. Банерджі, Е. Дюфло) розглядають державну економічну політику як форму реалізації державою власної суверенної економічної влади та відповідних функцій, що організаційно інституціалізована як особливий тип та процес діяльності, який за своїм механізмом складається з формування та здійснення офіційно затвердженого алгоритму застосування правових засобів державного впливу на зміст, структуру та динаміку внутрішньо- та зовнішньоекономічних відносин, на макроекономічні властивості ринкової рівноваги, шляхом відповідної корекції змісту правового господарського порядку, з метою досягнення програмно визначених кількісних та якісних властивостей функціонування національної економічної системи, забезпечення економічного народовладдя та суверенітету [13, с. 65-69; 14, с. 38-55; 15, с. 55-61]. Натомість І. Ніколаєва виражає суть державної економічної політики через набір певної мети у сфері національної економіки в сукупності з системою методів і засобів, використовуваних для досягнення поставлених цілей [16, с. 305].

Державна економічна політика в умовах зміцнення ринкових відносин є системою заходів законодавчого, виконавчого і контролюючого характеру, спрямованих на адаптацію наявної соціально-економічної системи до умов життєдіяльності сучасного динамічного суспільства. Відповідно, для досягнення необхідних цілей важливо розробити систему стратегічних кроків, що здатні забезпечити їх досягнення.

Вважаємо, що розроблення стратегії розвитку національної економіки в межах державної економічної політики варто спрямувати в напрямку таких пріоритетів:

- захист національних інтересів в системі світогосподарських зв'язків;
- забезпечення економічних інтересів держави;
- захист інтересів економічного класу – підприємницьких структур;
- підтримка ділових інтересів населення;
- забезпечення інтересів соціально незахищених груп населення;
- пошук балансу між інтересами держави та населення.

Сучасні ринкові трансформації немислимі без ефективного механізму її взаємодії з державою, органами її законодавчої та виконавчої влади. Такі аспекти державної політики повинні бути враховані у стратегії розвитку економіки країни. Своєю чергою, практичне втілення цієї взаємодії знаходиться у найбільш різних формах і напрямках реалізації стратегії. Таким чином стратегію економічного розвитку необхідно розробляти із наступних інтересів державної економічної політики:

- створення міцної інфраструктури економічної системи;
- забезпечення сприятливих умов для ефективного функціонування економіки;
- розвиток діяльності експертно-консультативних організацій з обов'язковою участю в них бізнесу;
- формування та реалізація промислової інноваційно-технологічної політики;
- розвиток зовнішньоекономічних напрямів в економіці;
- врегулювання соціально-трудових відносин та підвищення продуктивності праці населення.

Очевидно, що такі пріоритети можуть мати суперечливий характер і пов'язувати низку процесів. Вивчення головних цілей відбувається вже тривалий час і його ключові положення змінюються в міру розвитку глобалізації, а останнім часом й деіндустріалізації.

Системне узагальнення вимог до державної економічної політики передбачає розробку концептуальних положень стратегії економічного розвитку, яка б відповідала проблемам, умовам, цілям і наявним в країні конкурентним можливостям. Визначальною ціллю такої концепції має бути визначення теоретико-методичних аспектів, за якими можливо поєднати характеристики реалізації стратегії розвитку національної економіки та державної економічної політики. Концептуальні

основи державної економічної політики у даному напрямі можуть бути зведені до наступних стратегічних цілей розвитку економіки, які й складають основну її мету (рис. 3).

Вважаємо стратегію розвитку економіки країни як інструмент, що визначає сконцентрованість, наукову обґрунтованість діяльності органів влади, які здійснюють розроблення та реалізацію державної економічної політики в контексті цілеспрямованого керування функціональним розвитком економіки на макро- і мікрорівні з метою забезпечення загального добробуту.

Місце стратегії розвитку національної економіки в системі державної економічної політики визначається цілеспрямованим створенням рамкових умов та раціональним підходом до здійснення заходів з метою впливу на економічні процеси і розвиток економіки. Відповідно, таке визначення робить акцент на необхідності забезпечення інституціональної ефективності, раціональності усіх дій органів державного управління з формування і реалізації стратегічної економічної політики.

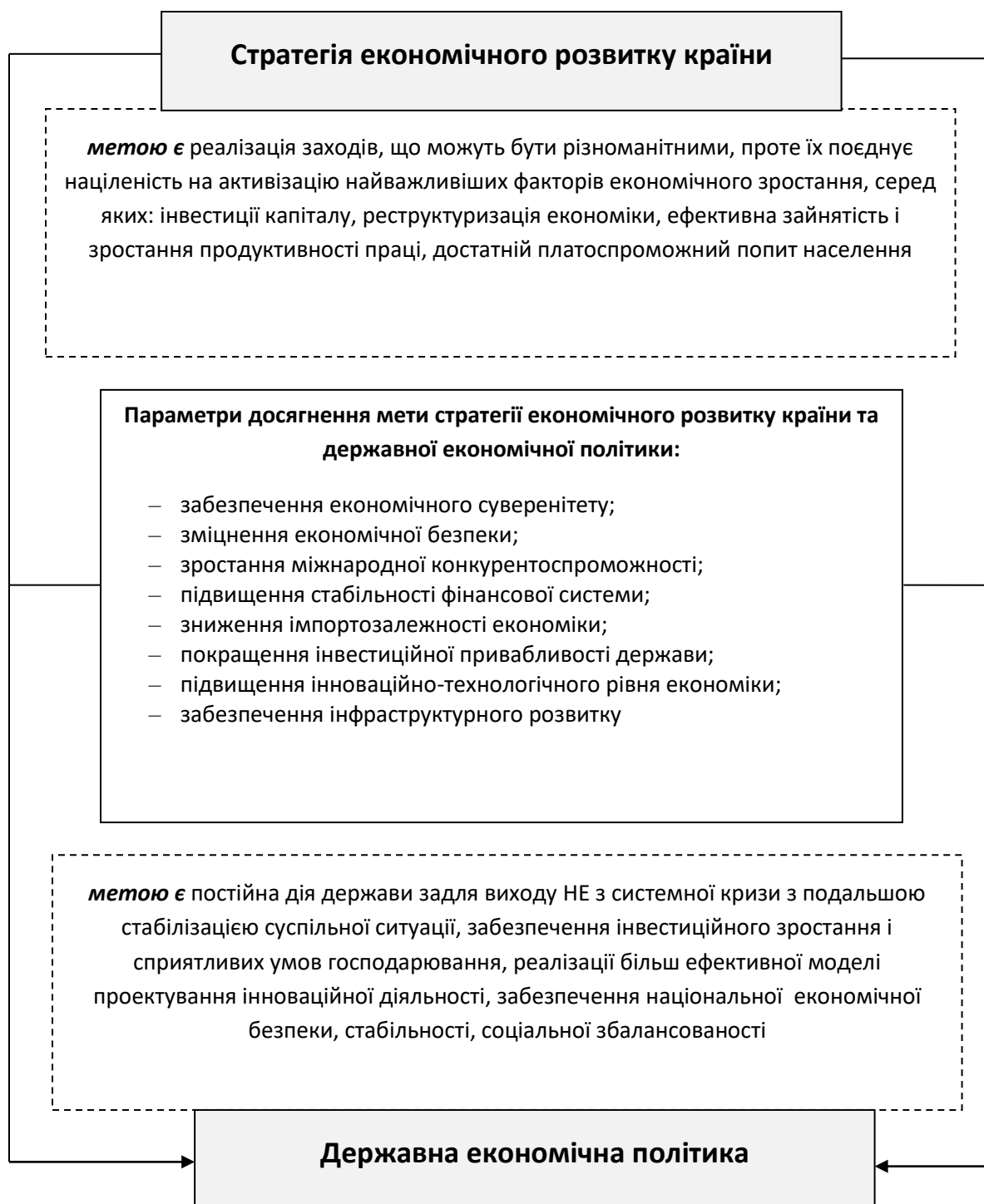

Рис. 3. Концептуальні характеристики стратегії розвитку економіки країни (національної економіки) в системі державної економічної політики

Безперечно, держава є найвищим за рівнем організації і значущості інститутом суспільства, яка через властиві їй функції повинна забезпечувати одночасну реалізацію особистих і громадських економічних інтересів. Тут стратегія розвитку національної економіки повинна визначати параметри успішного здійснення державної політики економічного розвитку.

Така системність заходів має бути спрямована не на досягнення абстрактного стратегічного рівня добробуту, а на поліпшення економічних параметрів розвитку національної економіки у межах певного глобалізаційного ладу, його конкурентних умов і можливостей.

Стратегія розвитку національної економіки здебільшого описує рамкові умови її розвитку, відображає етапні цілі державної економічної політики, характерні для конкретної системи завдань. При цьому у період глобалізації та деіндустріалізації доцільні у стратегії розвитку національної економіки заходи, що ґрунтуються на економічних інтересах суб'єктів господарювання, їхній зацікавленості в становленні нової системи державної економічної політики і безпосередній участі в її ефективній реалізації.

Очевидно, що стратегія розвитку національної економіки у своєму підґрунті має формуватися насамперед на наукових засадах. В системі державної економічної політики, з однієї сторони, стратегія розвитку економіки спирається на теоретичні узагальнення економічної теорії, макро- і мікроекономіки, а з іншої, – є підґрунтям для системи і процесу державного регулювання. Тому розроблення стратегії розвитку економіки країни – це інструмент комплексного підходу до розвитку системи державної економічної політики загалом, а також може стосуватися окремих галузей чи секторів.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. Таким чином, стратегія розвитку національної економіки – це генеральна лінія дій в системі державної економічної політики, що передбачає створення інституційних умов розвитку економіки країни через досягнення поставлених стратегічних цілей, регулювання та вдосконалення економічних параметрів, забезпечення стабільного та ефективного функціонування національної економіки. Стратегічні цілі розвитку національної економіки є головним орієнтиром системи державної економічної політики, які доречно розрізняти стосовно рівнів інституційного регулювання, термінів досягнення, законодавчого поля.

Формування ефективної системи державної економічної політики вимагає комплексного підходу, який би враховував усі сфери функціонування економіки та умови ресурсного забезпечення. Саме у стратегії розвитку економіки закладаються шляхи вибору інструментів, які у перспективному періоді здатні виконувати завдання загальнодержавного значення. Більше того, необхідною умовою якісної реалізації стратегії розвитку національної економіки є вироблення системної національної моделі економічної політики, яка має враховувати особли-

вості національних цінностей країни. Тому для формування ефективної системи державної економічної політики доречно впроваджувати власну модель стратегічного управління, яка б базувалася на особливостях соціального та економічного капіталу.

Умови міжнародної конкуренції суттєво впливають на темпи стратегічного розвитку економіки держави та ефективність системи державної економічної політики і, таким чином, формується нова система конкурентних відносин, що передбачає дослідження, і це слід розглядати як одну з перспектив подальшого дослідження у даному напрямі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сунь-цзи. Мистецтво війни / пер. Н. В. Конрада. Київ : Фоліо, 2016. 304 с.
2. Пахомов Ю. Н., Філіпенко А. С., Лукьяненко Д. Г. Міжнародні стратегії економічного розвитку. Донецьк : ДонНУ, 2001. 239 с.
3. Економічний словник : довідник / за ред. С. В. Мочерного. Київ : Femina, 1995. 540 с.
4. Жаліло Я. А. Теорія та практика формування ефективної економічної стратегії держави : монографія. Київ : НІСД, 2009. 202 с.
5. Лепя Н. Н. Методи і моделі стратегічного управління підприємством : монографія. Донецьк : ООО "Юго-Восток Лтд", 2002. 186 с.
6. Тридід О. М. Організаційно-економічний механізм стратегічного розвитку підприємства : монографія. Харків : Вид-во ХДЕУ, 2002. 364 с.
7. Трухан О. Л. Змістовна сутність поняття "стратегія держави": суперечності поглядів. *Вісник Житомирського державного технічного університету. Економічні науки*. 2010. № 1(51). С. 236–241.
8. Прийма Л. Р. Розвиток економіки держави: теоретичні аспекти. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2016. Вип. 18. Ч. 2. С. 74-77.
9. Раєвнева О. В. Управління розвитком підприємства: методологія, механізми, моделі : монографія. Харків : ВД "ІНЖЕК", 2006. 496 с.
10. Лігоненко Л. О. Розвиток підприємства: відмінні характеристики та типологія. *Scientific Journal "ScienceRise"*. 2015. Том 5. № 3(10). С. 57-61.
11. Воротін В. Є. Формування системи державного регулювання національної економіки в умовах глобальних ринкових трансформацій : дис. ... доктора наук з держ. упр. Київ : КНЕУ, 2003. 416 с.
12. Стеченко Д. М. Державне регулювання економіки : навч. посіб. Київ : МАУП, 2000. 176 с.
13. Штань М. В. Інституційний вимір державної політики протидії наслідкам глобальної пандемії. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 65-69.
14. Іляш О. І., Коліщенко Р. О. Якість державної політики в глобальному середовищі: економічний прорив розвинутих країн і перспективи імплементації в Україні. *Економіка України*. 2021. № 8. С. 38-55.

15. Банерджи А., Дюфло Е. Дієва економіка для важких часів : підруч. / пер. з англ. Р. Клочко. Київ : Наш формат, 2021. 416 с.

16. Ніколаєва І. П. Економічна теорія : підручник. Київ : ЮНІТІ, 2008. 527 с.

REFERENCES

1. Sun'-tszy (2016), *Mystetstvo vijny* / per. N. V. Konrada, Folio, Kyiv, 304 s.

2. Pakhomov, Yu. N. Filipenko, A. S. and Luk'ianenko, D. H. (2001), *Mizhnarodni stratehii ekonomichnoho rozvytku*, DonNU, Donets'k, 239 s.

3. *Ekonomichnyj slovnyk : dovidnyk* / za red. S. V. Mochernoho (1995), Femina, Kyiv, 540 s.

4. Zhalilo, Ya. A. (2009), *Teoriia ta praktyka formuvannia efektyvnoi ekonomichnoi stratehii derzhavy* : monohrafiia, NISD, Kyiv, 202 s.

5. Lepa, N. N. (2002), *Metody i modeli stratehichnoho upravlinnia pidpriemstvom* : monohrafiia, OOO "Yuhovostok Ltd", Donets'k, 186 s.

6. Trydid, O. M. (2002), *Orhanizatsijno-ekonomichnyj mekhanizm stratehichnoho rozvytku pidpriemstva* : monohrafiia, Vyd-vo KhDEU, Kharkiv, 364 s.

7. Trukhan, O. L. (2010), *Zmistovna sutnist' poniattia "stratehii derzhavy": superechnosti pohliadiv*, *Visnyk Zhytomyr'skoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu*. *Ekonomichni nauky.*, № 1(51), s. 236-241.

8. Pryjma, L. R. (2016), *Rozvytok ekonomiky derzhavy: teoretychni aspekty*, *Naukovyj visnyk Kher-*

sons'koho derzhavnoho universytetu, Vyp. 18. Ch. 2, s. 74-77.

9. Raievnjeva, O. V. (2006), *Upravlinnia rozvytkom pidpriemstva: metodolohiia, mekhanizmy, modeli* : monohrafiia, VD "INZhEK", Kharkiv, 496 s.

10. Lihonenko, L. O. (2015), *Rozvytok pidpriemstva: vidminni kharakterystyky ta typolohiia*, *Scientific Journal "ScienceRise"*, Tom 5, № 3(10), s. 57-61.

11. Vorotin, V. Ye. (2003), *Formuvannia systemy derzhavnoho rehuliuвання natsional'noi ekonomiky v umovakh hlobal'nykh rynkovykh transformatsij* : dys. ... doktora nauk z derzh. upr., KNEU, Kyiv, 416 s.

12. Stechenko, D. M. (2000), *Derzhavne rehuliuвання ekonomiky* : navch. posib., MAUP, Kyiv, 176 s.

13. Shtan', M. V. (2021), *Instytutsijnyj vymir derzhavnoi polityky protydii naslidkam hlobal'noi pandemii*, *Ekonomika ta derzhava*, № 12, s. 65-69.

14. Iliash, O. I. and Kolishenko, R. O. (2021), *Yakist' derzhavnoi polityky v hlobal'nomu seredovyschi: ekonomichnyj proryv rozvynutykh krain i perspektyvy implementatsii v Ukraini*, *Ekonomika Ukrainy*, № 8, s. 38-55.

15. Banerdzhi A. and Diuflo E. (2021), *Diieva ekonomika dlia vazhkykh chasiv* : pidruch. / per. z anh. R. Kluchko, Nash format, Kyiv, 416 s.

16. Nikolaieva, I. P. (2008), *Ekonomichna teoriia* : pidruchnyk, YuNITI, Kyiv, 527 s.

Стаття надійшла до редакції 30 листопада 2022 року